

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bölgemizde son yıllarda yaşanan çatışmaların ve ekonomik krizlerin beraberinde getirdiği göç ve göçmen sorunu temel bir sorundur. Ancak ülkemize zor şartlar altında gelen yabancıların haklarını muhafaza etmek ve ülkelerinde meydana gelecek baskı ve şiddetten kaçınmak isteyenleri uluslararası hukukun gereği olarak güvenlikleri sağlanana kadar ülkemizde barındırmak devletin temel görevlerindendir. Son yıllarda sıkça rastladığımız ülkelerinde can tehlikesi yaşayan yabancıların ülkelerine iade edilmesi ve Geri Gönderme Merkezlerinde zor şartlarda bırakılarak gönüllü geri dönüş zorlanması konusunda Anayasamızın 98'inci, TBMM içtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddelerine dayanarak Meclis Araştırması açılmasını saygılarımla arz ederim. 28.05.2025

Selçuk ÖZDAĞ
Muğla Milletvekili
Grup Başkanvekili

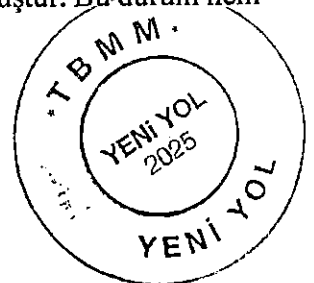
GEREKÇE

Türkiye, göç yollarının kavşağında yer alan bir ülke olarak milyonlarca sığınmacıya ev sahipliği yapmakta; ancak son yıllarda uygulamaya konulan göç politikaları ve özellikle Göç İdaresi Başkanlığı'nın işlemleri, hukuk devleti ilkesini ağır biçimde zedelemektedir. İnsan haklarına aykırı sınır dışı kararları, uluslararası koruma hakkının gasp edilmesi ve Geri Gönderme Merkezleri'nde (GGM) yaşanan sistematik hak ihlalleri artık münferit uygulamalar olmaktan çıkmış, kurumsallaşmış bir keyfilik halini almıştır. Göç İdaresi, idari bir kurum olmasına rağmen yargı yetkisini fiilen kendi uhdesinde toplamakta, itiraz yollarını etkisiz kılmakta ve bireyleri, yaşam hakkının tehdit altında olduğu ülkelere geri göndermektedir.

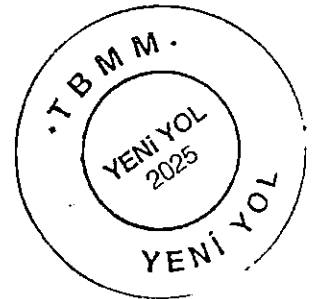
Son günlerde yaşanan bazı vakalar bu hukuk tanımazlığın somut örnekleri olarak kayda geçmiştir. Türkiye'de yıllardır yaşayan, toplumsal barış ve insan hakları mücadelesiyle tanınan Suriyeli sığınmacı Taha Elgazi, hukuki dayanağı olmayan bir kararla sınır dışı edilmiş, kamuoyunun tepkisine rağmen bu işleminden geri dönmemiştir. Yine, Rusya'ya iadesi gündemde olan ve orada işkenceye uğrama riski bulunan Müslüman aktivist Rais Mukhutdinov, Özbekistan'da yaşadığı mağduriyetler sebebiyle ülkemize sığınan Alisher Tursunov'un geçtiğimiz günlerde iade edilmesi örnekleri Türkiye'nin taraf olduğu 1951 Cenevre Sözleşmesi'nin "geri gönderme yasağı" ilkesinin hiçe sayıldığını ortaya koymaktadır.

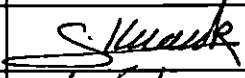
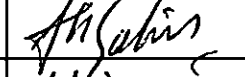
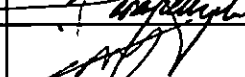
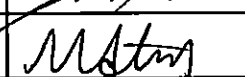
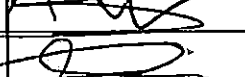
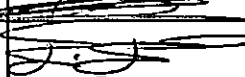
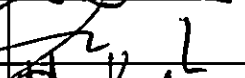
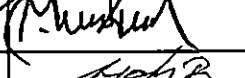
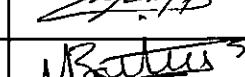
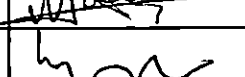
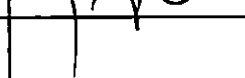
Bununla sınırlı olmayan başka örnekler de bulunmaktadır. 2023 yılında İranlı muhalif gazeteci Mohammad Bagher T., Türkiye'de Birleşmiş Milletler'e başvuruda bulunmasına rağmen apar topar sınır dışı edilmiş, kısa süre sonra İran'da tutuklanmıştır. Yine 2022'de Çin zulmünden kaçarak Türkiye'ye gelen Uygur Türkü Nurmamat Rozahun, ailesiyle birlikte iltica başvurusunda bulunmasına rağmen Çin'e iade edilmiştir. Bu vakaların tamamında ortak olan husus, idarenin, yargı denetimi olmaksızın, mültecilerin hayatını tehdit eden kararlara imza atmış olmasıdır.

GGM'lerde yaşanan hak ihlalleri ise bu tablonun diğer yüzünü oluşturmakta, insan onuru ve hukuk güvenliği ciddi biçimde ihlal edilmektedir. MAZLUMDER'in yayımladığı 2024 tarihli GGM raporunda; merkezlerde tutulanların avukat, doktor ve ailelerine erişimlerinin engellendiği, kötü muameleye maruz bırakıldıkları, yemek ve sağlık koşullarının son derece yetersiz olduğu ifade edilmiştir. GGM'ler fiilen, yargı süzgecinden geçirilmeden insanların özgürlüklerinin kısıtlandığı, dış dünyayla bağlantısının kesildiği, denetimsiz alanlara dönüşmüştür. Bu durum hem Anayasa'ya hem de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne açıkça aykırıdır.

Göç İdaresi Başkanlığı'nın işlediği bu sistematik hukuksuzluklar, Türkiye Cumhuriyeti'nin uluslararası yükümlülüklerine, Anayasal düzenine ve insan onuruna açıkça aykırıdır. Sığınmacıların ve göçmenlerin yaşam hakkı, hukuk devleti ilkesi ve yargı güvencesi göz ardı edilerek telafisi imkânsız zararlar doğurmaktadır. Bu çerçevede, Göç İdaresi'nin sınır dışı uygulamalarının, GGM'lerde yaşanan hak ihlallerinin, uluslararası koruma hakkının etkisizleştirilmesinin tüm boyutlarıyla araştırılması amacıyla bir Meclis Araştırması açılması zaruridir. Türkiye Büyük Millet Meclisi, bu sorumluluktan kaçmamalı; hem hukuk devletinin gereklerini hem de insanlık onurunu savunma iradesini ortaya koymalıdır.

SN	MİLLETVEKİLİ ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
1	SADULLAH KISACIK	ADANA	
2	İDRİS ŞAHİN	ANKARA	
3	MESUT DOĞAN	ANKARA	
4	SADULLAH ERGİN	ANKARA	
5	ŞERAFETTİN KILIÇ	ANTALYA	
6	CEMALETTİN KANİ TORUN	BURSA	
7	MEHMET ATMACA	BURSA	
8	SEMA SİLKİN ÜN	DENİZLİ	
9	ERTUĞRUL KAYA	GAZİANTEP	
10	NECMETTİN ÇALIŞKAN	HATAY	
11	BÜLENT KAYA	İSTANBUL	
12	DOĞAN DEMİR	İSTANBUL	
13	ELİF ESEN	İSTANBUL	
14	HASAN KARAL	İSTANBUL	
15	MEDENİ YILMAZ	İSTANBUL	
16	MUSTAFA KAYA	İSTANBUL	
17	BİROL AYDIN	İSTANBUL	
18	MUSTAFA BİLİCİ	İZMİR	
19	İRFAN KARATUTLU	KAHRAMANMARAŞ	
20			
21	MEHMET EMİN EKMEN	MERSİN	
22	SELÇUK ÖZDAĞ	MUĞLA	
23	MEHMET KARAMAN	SAMSUN	
24	CEM AVŞAR	TEKİRDAĞ	